

Komentár k nedeľným čítaniam a k synode 2021-2023 (1/3)

XXX. nedeľa Cez rok B, 24.10.2021

Ľudovít Pokojný

PRE SKUTOČNÝ DIALÓG

Dnes by som sa chcel s vami podeliť o pár myšlienok na tému, ktorá s témou evanjelia, Božím slovom tvorí základ života Cirkvi, inak povedané obe tieto témy predstavujú 2 dôležité ohniská dráhy, po ktorej sa naša Cirkev pohybuje. Jedno ohnisko je evanjelium, druhé ohnisko je schopnosť viesť dialóg, vedieť sa rozprávať. V minulosti sa dostávalo do popredia skôr to prvé ohnisko – rozšíriť Božie slovo – a na to druhé ohnisko – schopnosť viesť dialóg – sa akosi zabúdalo. Dnes je to inak.

V týchto dňoch sa začalo v Cirkvi veľa hovoriť o synode, bola k tomu vytvorená internetová stránka, odznelo už niekoľko kázni, príhovorov a TV relácií. Napriek tomu sa to nedostalo všade a aj tí, čo to počuli, celkom nevedia, o čo sa jedná – informácie mám od kňazov, mladých ľudí a rôznych laikov po celom Slovensku. Počas nasledujúcich troch nediel by som sa teda rád s vami zamyslel, k čomu nás pápež František pozýva. Samozrejme s pokorou, lebo je to naozaj veľká vec. Skutočne sa jedná o obnovu našej Cirkvi zvnútra.

BARTIMEJ – SKUTOČNÝ JEŽIŠOV UČENÍK

Pozrime sa najprv na dnešné evanjelium.

Ježiša vidíme, ako vychádza z Jericha. Mal tam bolestnú diskusiu s apoštolmi o ich túžbe po sláve a moci. A cíti sa úplne sám, tí, do ktorých investoval, ho nechápu. Je to dôležité aj pre nás, lebo radi by sme čelili ťažkostiam práve vtedy, keď sme silní, presvedčení a odhodlaní. To sa však stáva málokedy. Takmer vždy čelíme skúške, keď sme krehkí, vyčerpaní, demotivovaní alebo depresívni. Tvárou v tvár veľkým rozhodnutiam a veľkým bolestiam sa ocitáme akoby nevyhnutne sami, aj keď obklopení mnohými ľuďmi. Podobná je aj dnešná situácia Cirkvi: poznačená škandálmi rôzneho druhu. Ale pozor – Ježiš sa neuzavrel do seba, jeho pohľad a srdce sú navždy otvorené pre druhých. A podobne musí robiť aj Cirkev.

Keď Ježiš vychádza z Jericha, na okraji cesty, po ktorej mnohí kráčajú, stretá slepého a osudu odovzdaného Bartimeja. Žobre a topí sa v pocite vlastnej viny. Pre ostatných je vyvrheľ, na vedľajšej koľaji, porazený.

Keď však počuje, že tadiaľ prechádza Ježiš, preberie sa a začne oduševnene kričať a volať. Prečo? Lebo vie, že Ježiš bude mať o neho záujem. Iní ho okrikujú, aby mlčal, aby nevyrušoval. Bohužiaľ, aj dnes je veľa ľudí a organizácií, ktorí chcú, aby sme mlčali. Čo vtedy robiť? Byť vytrvalí ako Bartimej: neprestať a kričať ešte hlasnejšie.

Ježiš sa vtedy zastavil a dal ho zavolať. Dav sa naraz zmenil a ľudia kričia na Bartimeja: Neboj sa! Vstaň! Volá ťa!

Neboj sa! Čiže Boh pozná tvoju bolesť, počúva ťa tak, ako ty počúvaš jeho. A to dáva silu a odvahu.

Vstaň! Čiže prestaň sa oplakávať a znova vezmi do rúk svoj život, svoju dôstojnosť. Nikto to nemôže urobiť za teba. Boh ťa zachraňuje, ale iba ak ty súhlasíš, ak sa zapojíš a urobíš svoju časť.

Volá ťa! Čiže Boh nevolá iba kňazov a rehoľné osoby, ale každého človeka. Každý je povolaný stať sa Ježišovým učeníkom/čkou, spolupracovníkom/čkou, byť súčasťou Jeho Kráľovstva a

objaviť svoj nádherný osud.

Je obdivuhodné, ako nám Ježiš pomáha, však? A toto musí robiť Cirkev. Pre toto Cirkev existuje, toto je jej poslanie.: osloviť ľudí, nadviazať s nimi dialóg a pomáhať im. Aby sme to zvládli, pápež František nás volá počúvať, povzbudzovať, pozdvihovať, oznamovať, že každý človek je povoláný stretnúť sa s milujúcim Bohom.

SPÔSOB SYNODÁLNEHO KRÁČANIA

Toto stretnutie Ježiša a Bartimeja je nám príkladom na tejto našej synodálnej ceste. Ak chceme nielen tzv. synodálne kráčať, ale vôbec normálne a pokojne žiť, potrebujeme vedieť nadviazať a uskutočňovať dialóg. „Ved' to vieme“, by ste mi mohli povedať. Ale nie je to celkom tak.

Naučili nás, že dialóg je vzájomné-hovorenie-medzi-viacerými-osobami, ale nie je to celkom presné. Napríklad v televíznych debatách ľudia často hovoria medzi sebou, diskutujú, ale „nevedú dialóg“ – i keď to tak nazývajú. Podobne je to aj medzi kamarátmi.

Medzi ženami je to inak. Ony sú napríklad zvedavé, aké jedlo či koláč jedna z nich urobila a ostatné to vyskúšajú. Pri nasledujúcom stretnutí si o tom povedia, ako sa im to podarilo alebo nepodarilo. A to je už posun v diskusii.

Treba otvorene povedať, že aj v našich rodinách sa vytráca schopnosť nadviazať dialóg a viesť dialóg, čo do budúca spôsobí konflikty. Nejak sa rýchlo uzatvárame a začíname nedôverovať, keď niekto má iný názor, a začneme deliť ľudí na tých, ktorí sú s nami a tých, ktorí nie sú s nami, a stupňuje sa tak napätie medzi nami. Často nie sme vychovaní vzájomne sa počúvať, mnohí nevedia v pokoji povedať svoj názor, možno sa boja posudzovania, lebo sú mimo väčšiny a väčšinového názoru. Niekedy si umlčaný hlučným krikom a výsmechom, inokedy veľavravným tichom, a preto sa uzavriem. Nie je ľahké znovu si získať dôveru druhého človeka.

Dialóg, aby bol naozaj skutočný a aby sa v ňom ľudia cítili prijatí, naplnení radosťou a pokojom, má predovšetkým 3 časti: 1) vychádza zo vzťahu, 2) je naplnený premýšľaním a 3) naplňuje sa vo vzájomnej spolupráci. Preto je dialóg konštruktívny, teda osobám pomáha rásť v dobre a buduje niečo dobré.

1. DIALÓG MEDZI ĽUĎMI VYCHÁDZA ZO VZŤAHU (kultúra stretnutia a prijatia)

Realita nás učí, že s každou osobou, ktorú stretneme, už máme nejaký vzťah: je to niekto z rodiny, alebo kolega v práci, alebo spolužiak zo školy či kamarát z ulice či pri športe. Niečo nás už s nimi spája.

Avšak sú aj ľudia, ktorých vôbec nepoznáme a na prvý pohľad nás s ním/s ňou nič nespája, ale stretáme ich: napríklad pri výbere zeleniny v Bille či Kauflande, na túre v horách, pri platení na pumpe, pri cestovaní autobusom či na športovom zápase na štadióne, pri vedľajšom stole v reštaurácii, a pod. S nimi sa nezvítame ako s dávno známymi, ale môžeme – no nemusíme ich pozdraviť a usmiať sa na nich. To závisí od našej vnútornej schopnosti vytvárať vzťah. To znamená, že sme našli niečo, čo nás spája s tým človekom. Povedané podľa slov evanjelia, otváram oči, aby som videl. Videl čo, resp. čo nás už spája? Že je to človek ako ja a môžem s ním začať dialóg. Stačí úsmev, pozdrav, pár slov či dať prednosť a pod. Zabrániť teda myšlienkam o nepriateľstve a dať prednosť myšlienkam o dobre.

Slovné spojenie „vnútorná schopnosť vytvárať vzťah“ znamená všetko to, čo potrebujeme na to, aby sme prešli do želaného či uspokojivého stavu z niečoho, čo je neuspokojivé alebo čo nechceme. A tu nám nestačia iba naše ľudské práva, aby sme rástli v dobre a aby sme sa mali dobre, ale potrebujeme rozvíjať naše vlastné ľudské schopnosti. Príkladom je tzv. „sloboda slova a prejavu sa“. To, že si poviem čo chcem a prejavím sa ako chcem, a druhí ma musia rešpektovať, ešte neznamená, že ma ľudia naozaj počúvajú a prijímajú. No a neprijatie spôsobuje traumy a depresie. Množstvo ľudí presne týmto dnes trpí: hovoria veľa, lebo cítia, že nie sú vypočutí a prijatí. Kresťania hovorme: cítia sa nemilovaní, majú deficit nezištnej lásky.

Pápež František hovorí, že naše rozdielne názory a rôznorodosť je poklad: ak každý prinesieme niečo iné, dokážeme sa vzájomne obohatiť a podporiť tak tvorbu spoločného dobra pre všetkých. A toto je novinka, ktorú prináša kresťanstvo: je to tzv. kultúra stretnutia. Jej základom je vytvoriť a zachovať vzťah, spoznať sa, počúvať sa – ako Ježiš a Bartimej. To môže v určitých momentoch zahŕňať aj nechať-sa-zraniť, a byť pripravený – ako Ježiš – premeniť bolesť z nedorozumení a z odporu lásky na porozumenie a možnú spoluprácu. Musíme teda zanechať vôľu meniť toho druhého, presvedčať ho, ovládať ho. Musíme radšej zaujať postoj starostlivosti, prejsť od dirigovania k podpore. Toto je cesta od hovorenia a diskusie k ozajstnému dialógu. (Na SK s týmto máme problém, lebo máme v nás akoby vrodenu nedôveru).

Skutočnou novinkou takéhoto konania je, že vytvárame tak priestor dôvery, kde každý môže vyjadriť svoje myšlienky podľa vlastného svedomia bez toho, aby bol posudzovaný. V takomto dialógu si partneri ponúkajú vzájomnú pomoc. Preto práve táto schopnosť vedieť vytvárať vzťah zvyšuje pokoj medzi ľuďmi a vytvára podmienky pre ostatné dve schopnosti: premýšľať a spolupracovať.

O ďalších 2 bodoch si povieme nabudúce.